

NV:s PFAS-arbete 2024

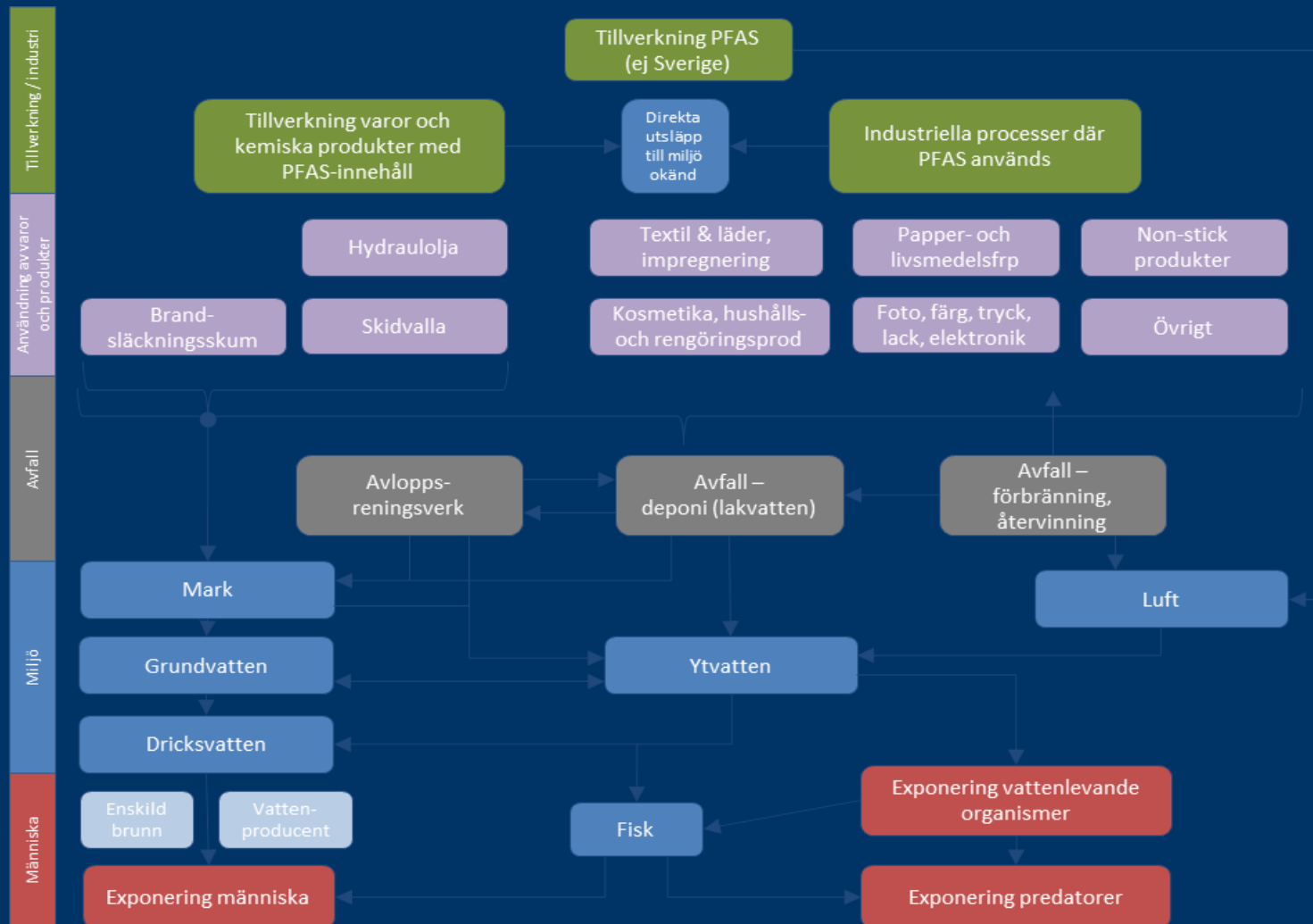
Markus Klar
Avfalls och Kemikalieenheten

Upplägg

- Arbetets struktur
- Arbete i samverkan
- RU PFAS
 - förorenade områden
 - miljö / livsmedel

PFAS-flödet i samhället

Prioriterade ”Verksamhetsområden” / skärningar

1. Stoppa användning av ny PFAS

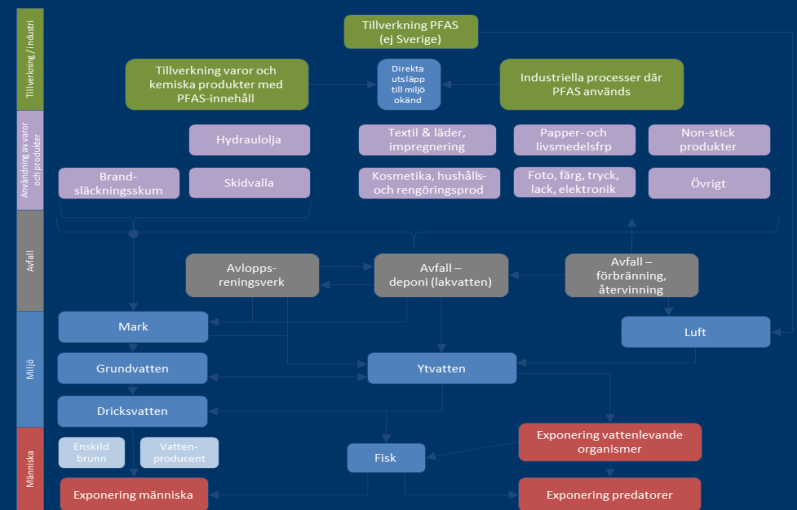
- A. Utsläppande på marknaden (Keml:s ansvar)
- B. Yrkesmässig hantering/användning av kemiska produkter (varor som behandlats med kemiska produkter)

2. Stoppa fortsatt spridning av existerande PFAS, t.ex.

- A. Avloppsreningsverk
- B. Avfallshanteringsanläggningar
- C. Deponier
- D. Förorenade områden

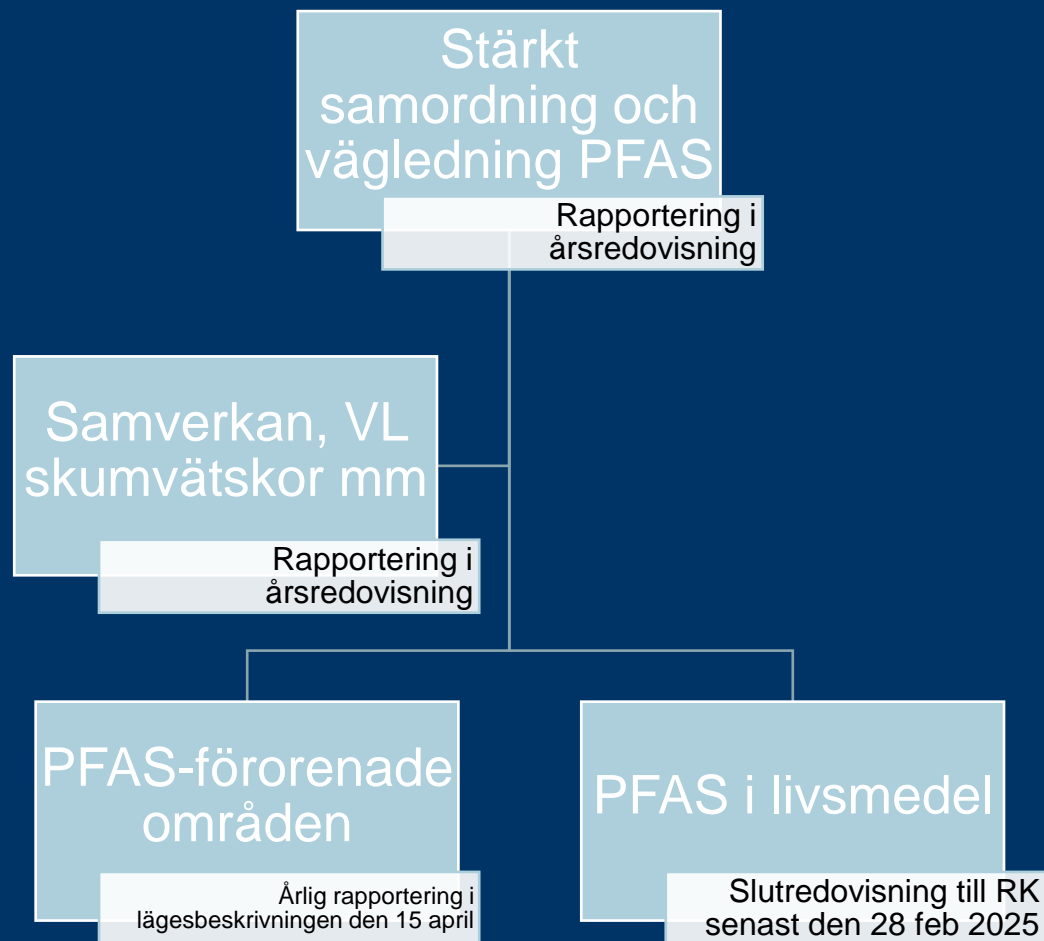
3. ”Stödverksamhet”

- A. Miljöövervakning och screening
- B. Samverkan och samordning

Pågående aktiviteter och ”Uppdrag”

- Tillsynsvägledning som underlättar krav mot verksamhetsutövare
- Ökad kunskap om PFAS – ”miljöövervakning”
- Nationell samordning – prioritering av viktiga åtgärdsbehov och peka ut områden av särskild vikt och bidra till att driva på en ökning i åtgärdstakten
- Bidrag till prioriterade åtgärder.

Stärkt samordning och vägledning PFAS

- Återrapporteringskrav om att utveckla och stärka den nationella samordningen och vägledningen kring problemen med spridning av PFAS i miljön.
- Fokus för samordningen under 2024 och framåt kommer att ligga på att i samverkan med MSB minimera riskerna med PFAS-innehållande släckskum som fortfarande finns i omlopp i samhället
 - a. Utveckla tillsynsvägledning och vägledning för att begränsa miljöpåverkan i samband med räddningsinsatser.
 - b. Samla in, transportera och destruera PFAS-skumvätskor
- Utveckla redan befintliga nätverk för ökad samverkan och informationsspridning om PFAS
 - a. mellan centrala myndigheter
 - b. öppet för alla aktörer – TSM, näringsliv, akademi
- Kontaktperson Markus Klar

SAMVERKAN - strukturer

- *Formaliserad samverkan*
 - Åtgärdsprogrammen
 - Regeringsuppdragen
 - SamTox
- *Nätverk*
 - Nationella nätverket
 - Myndighetsnätverk
- *Löpande samverkan*
 - T.ex. Utv. vägledning
 - PFAS-förorenade områden
 - Hantering av släckvatten
 - Intern samverkan, NV

Regeringsuppdrag PFAS-förorenade områden, RUPFO 2022-2025

- Utveckla och stärka den nationella samordningen och vägledning kring problemen med PFAS-förorenade områden för att stärka samverkan och styra arbetet framåt.
- Samverkan: Försvarsmakten och Trafikverket men även Sveriges geologiska undersökning (SGU), Statens geotekniska institut (SGI). NV kan utbetala 8 mnkr för deltagarnas arbetstid/resursförstärkning i detta arbete.
- För att få en bättre kartläggning och helhetsbild av det totala antalet PFAS-förorenade områden i Sverige bidrar länsstyrelserna i arbetet.
- Kontaktperson Niclas Johansson

RUPFO (2022-2025)

Delprojekt 1 – Kartläggning, inventering och prioritering av PFAS-förorenade områden

Delprojekt 2 – Förvaltning av PFAS-förorenade områden

Delprojekt 3 – Riskbedömning och efterbehandling

Tillsyn av PFAS-förorenade områden

Delprojekt 4 – Drivkrafter för riskhantering

Samhällsekonomisk konsekvensanalys
riktvärden för PFAS i mark

RU Förbättrad Kunskap om PFAS i livsmedel

Kunskap om PFAS i livsmedel och miljö
Kontaktperson Karl Lilja.

”Naturvårdsverkets ska under 2022–2024 med stöd av Livsmedelsverket och Statens jordbruksverk förbättra kunskapen avseende hur PFAS i miljön påverkar halter i svenska livsmedel och därigenom exponering för människor.”

Ingående delar

- Matkorgsundersökning samt analys av halter i individuella livsmedel från butik (SLV, ÖrU)
 - Matkorg: innehållet i en typisk svensk matkorg
 - Analys av samlingsprover baserade på per capita-konsumtion inom:
 - 17 olika livsmedelskategorier
 - Totalt 54 prover
 - Individuella livsmedel: Fisk, ägg, kött, frukt och grönsaker. Totalt 104 prover.
- Undersökningar av halter i animaliska livsmedel producerade i anslutning till förorenade områden (SLU, ÖrU, VÄXA)
 - Beräkning av maxhalter genom litteraturstudie: Överföring av PFAS från foder och vatten till animaliska livsmedel. (Nyström-Kandola m.fl., 2023, urn:nbn:se:naturvardsverket:diva-10713)
 - Provtagning av animaliska livsmedel (mjölk från tank, kött från slakteri, blod), från gårdar i anslutning till förorenade områden.
 - Provtagning ägg från småskalig prod (förhoppningsvis) under 2024

Ingående delar, forts

- Komplettering av pågående undersökning av vilt med bär och svamp från Frösön (SLU)
 - Östersunds kommun har tillsammans med lokala jaktlag och SLU undersökt PFAS i skogssork, rådjur och älg från Frösön.
 - Inom RU har vi kompletterat undersökningen med analys av svamp och bär.
 - Resultat: Mkt höga halter i skogssork
 - Förhöjda halter i några rådjur (muskel och lever)
 - Låga halter i svamp och bär (ingen skillnad jämfört referensprover)

(Ecke m.fl, 2023, urn:nbn:se:naturvardsverket:diva-10874)
- Undersökning av PFAS i blod i kohort med hög konsumtion egenfångad fisk samt analys av PFAS i fisk från populära fiskevatten (LiU, LnU, ÖrU)

NATUR
VÅRDS
VERKET

